

KUSTBON

SVENSK VECKOTIDNING

<p>TIONDE ÅRG. №31/32</p>	<p>Prenumerationspris: Helt år Emk. 225:— Halvt " " 125:— I utlandet: Helt år Emk. 350:— Halvt " " 200:—</p>	<p>UTKOMMER ALLA ONSDAGAR Redaktion: Svenska Folkförbundet Redaktör: N. Blees Reval, Riddaregatan 3.</p>	<p>Annonspris enligt överenskom- melse. För längre annonse- ring beviljas rabatt.</p>	<p>22 sept. 1927</p>
-----------------------------------	--	--	---	--------------------------

På färdevägar.

II. I Danmark.

Forts. fr. nr. 30.

Det var 23 juni, alltså själva midsommaraftonen, som jag, efter en kort visit hemma i Skåne, åter anlade till Göteborg för vidare resa till Jylland (Danmark). Vi voro ett stort sällskap, 60 stycken, större delen jordbrukare-ungdomar från Halland, som med ångaren Najaden foro över till danska landet för att hälsa på danska ungdomsföreningar, folkhög- och ungdomsskolor, samt se på dansk natur och danskt jordbruk. Alla hade cyklar, smörgåspaket och gott humör med.

Efter fem timmar, med storm och sjösjuka, voro vi över Kattgat och i staden Fredrikshamn. Samma kväll nådde vi Wråå Höjskole och här firades själva midsommaraftonen med ett festligt program tillsammans med skolans elever. Det blev dansk gymnastik och svenska folkdanser, sång och fiolmusik, tal och sång, lekar, mat och kaffe samt skådespel, och så avbrändes även ett S:t Hans-bål, motsvarande våra midsommareldar. Det var en riktig glad midsommarafteon. Skolans förre rektor, den 83-årige Jörgen Terkelsen deltog hela tiden i festen lika glad som de andra. Nuvarande rektorn heter Jens Bertelsen.

Så foro vi nästa dag, midsommar-dagen, som ej är helgdag i

Danmark, på cyklar vidare söderut över Jyllands slätter. Vackra byar, med vitmenade hus och välskötta fält med rik omväxling av växter, mötte ögat överallt. En bonde sågs ha pepparrot på ett 10-tal tunnländ. På e. m. passerade vi genom en stor myrmark, Store Vildmosse, där av 10.000 hektar 600 hektar uppodlats av staten och omvandlats till präktiga betesvallar, där nu 1000-tal av djur gingo på bete. Det blev nära 10 mil cykelväg innan vi, genomvåta av regn, på kvällen nådde St. Resterups Husmannskola, där vi fingo nattkvarter. En gammal herrgård har här delats upp till ett 100-tal småbrukarehem. En del jämte slottet har reserverats till skola, och man kan säga, att gårdens småbrukare här ha sin egen jordbruksskola. Så genomgående trevna småbrukarehem med så välvårdade och blomsterrika trädgårdar, som de vid St. Resterup, har jag knappast förr sett. Och flertalet hade som arbetare grundat hem med nästan "tomma händer", mer med lån från staten.

Alla byggnader hade de själva uppfört. I regel hade småbruket 10 hektar jord. Denna hade kostat 800—1000 kronor pr hektar. Byggnadskostnaden hade varit c:a 10.000 kronor pr gård. Nu, 12 år efter jorddelningen, ansågs småbrukarna reda sig rätt bra. Djurantalet var i regel 7—8 kor, minst ett 20-tal svin och ett 100-tal höns eller mera. "Mycket

svin och mycket höns, så får småbrukaren mycket pengar!" sade direktör Balle vid Husmannsskolan.

Alltjämt regn, då vi nästa dag trampa söderut genom Vendryssel mot Limfjorden. Klockan var redan 8 på kvällen, då vi nådde det och gingo ombord på färjan till Salling. Vid stranden mötte rektor A. Thyregaard med ett 100-tal ungdomar från bygdens ungdomsföreningar och Sallings Ungdomsskola, alla med cyklar. Det blev en ståtlig cykelkaravan med nära 200 ungdomar, som i sena kvällen åkte 2-milafärden till Sallings Ungdomsskola. Härvid hade ordnats så, att ungdomarna åkte parvis — en dansk yngling och en svensk flicka eller omvänt —, varigenom stämningen höjdes och tröttheten glömdes. Sammalunda bänkades vi också kring de dukade och festligt prydda borden å ungdomsskolan. Här talades och sjöngs, äts och dracks. Ungdomsföreningarna hade medfört mat och förplägnad till svensk-ungdomerna.

Nästa dag, söndagen, gick färden alltjämt i regan men med bästa humör, Krabbesholms Höjskole, där på e. m. en större dansk-svensk ungdomsfest gick av stapeln. Trots det strömmande regnet samlades c:a 1200 personer i den jättestora gymnastiklokalen, där en staty av den store ärkebiskopen Absalom (död år 1201) tronade i fonden. Bilden av denne man, som verksamt medhjälppte till att göra Danmark till

en dåtida stormakt och som även understödde planerna på Estlands erövrande och kristnande, gav mig en lämplig inledning till det föredrag vid festen, som jag ombetts hålla och i vilket jag något berörde estlandssvenskarnas historia och Estlands förbindelser med Sverige och Danmark. Rektor Thyregaard talade om praktiskt ungdomsarbete genom föreningar och rektor Anders Vedel höll föredrag om "Nordiskt samarbete." Vidare visades kvinnlig gymnastik, ett vackert sång-skådespel, och så sjöngs, solo och unisont.

Svenskarna medverkade med sång, fiolmusik och folkdanser. Vi hade med en hel folkdanskklubb och därjämte fanns bland våra ungdomar en god bygdespelman och en styv solosångerska. Särskilt solosången och spelmannens låtar mottogs med jubel av den stora ungdomsskaran. Det var en oförgätlig dag.

Från Krabbesholm gick färden över Viborg och Randers till Stövring. I Viborg besågs den ståtliga domkyrkan med dess berömda, konstnärliga dekorationer. I Stövrings folkhögskola firade vi aftonen med liknande festligt program som föregående kvällar. Det var nu, som flera gånger förut under färden, riktig "folkhögskolestämning", då vi alla med varma hjärtan och varma hoppfulla sinnen funno livet skönt att leva. Den gamle rektor Jens Paulsen sade rörd vid avskedet, att något så mäktigt gripande hade han aldrig upplevat. Men så hade också rektor Thyregaard med flera vänner från Salling kommit den flera mil långa vägen hit för att fira än en festkväll tillsammans med svenskungdomen.

Nästa dag cyklade vi över Aalborg till Dyvad och besågo under vägen några jordbruk. Denna kväll inkvarterades vi på en herrgård, medan det föregående dagar varit så ordnat, att vi fått bo i bondgårdar, vanligen två i var gård, såsom gäster hos danska ungdomar. På morgonen den 29 juni inträffa vi åter i Fredrikshamn efter att ha fullbordat rundturen kring Nordjylland. Turen hade varit ansträngande och vädret allt annat än vackert. Men trots detta fingo vi med hem till Sverige så oändligt mycket av ljusa, angenäma minnen. Alla voro glada och belättna, ingen

hade tröttnat och ingen hade klagat, ej ens flickorna, under hela färden. På cykel hade vi rest c:a 50 mil.

Tillbaka i Göteborg efter en behaglig sjötur avslutas samvaron med en stunds samkväm i Trädgårdsföreningens vackra anläggning. Och så skiljs jag från de präktiga Hallandsungdomarna för att fara åter till Skåne och min familj.

Nästa gång vill jag förtäta något om en liknande cykelfärd i Halland ett par veckor senare, nu som färdledare för 75 danska ungdomar.

E. Adalberth.

"Julhälsningar till de svenska församlingarna i Estland från forna och nuvarande präster" skulle en liten publikation kallas, som planeras för den kommande julhelgen. Det kan ju synas underligt att redan nu orda om den och om vad som då skall ske. Men det gäller att vara ute i god tid med reklam för sådana saker som det här är fråga om. Det gäller att försäkra sig om ett så stort antal intresserade som möjligt.

Den lilla jultidningen kommer att innehålla smått och gott från vår hembygd, bilder från vardagslivet i Aiboland, men den vill också skildra helgdagsfrid efter vardagsid. Och ej blott detta, den vill söka bringa något av julens stora fest in i våra hem.

Bidrag till tidningen komma att insändas, såsom av titeln framgår, från forna och nuvarande präster. Bland de förra hoppas vi få lyssna till förre kontraktsprosten Linderstam samt kyrkoherdarna Gustafsson och Gordon, vilka alla leva i kärt och aktat minne i våra samhällen. De nuvarande prästerna bliva alla representerade på olika sätt.

Då vi här ute i Estland äro ganska fattiga på tryckalster såväl på eget tungomål som i egen sak, har man anledning hoppas, att en publikation sådan som den här planerade skall hälsas med glädje och vinna en god omsättning, synnerligast som priset torde kunna sättas så lågt som till 50 mk., per exemplar.

För att i någon mån kunna beräkna upplagan har redaktionen redan nu vänt sig till församlingarnas präster samt ett antal

av våra lärare. De som reflektera på tidningen, torde anmäla sig till dessa under de två närmaste veckorna. Upplagan har beräknats till minst 300 exemplar.

Om intresset visar sig vara stort, d. v. s. så stort, att det hela något så när går ihop, hoppas vi också kunna bjuda på ett dragligt bildmaterial.

Reval den 17. sept. 1927.

Erik Petzäll.

Högvalla seminarium på Boe gård i Finland har invigts.

Högvalla seminariums nya lokaler på Boe gård invigdes med en stämmingsfull fest senaste söndag. Närvarande voro ett 50-tal inbjudna gäster, bland vilka märktes inspektrisen Elina Kanervio som representant för lantbruksstyrelsen, biskop Max von Bonsdorff, magister Erik von Rettig, i egen skap av representant för Svenska lantbrukssällskapens i Finland förbund, agronomen S. Lindholm som representant för Nylands och Tavastehus läns lantbrukssällskap, fröken Annie Furuholm representerande Svenska kvinnoförbundet, fröken Fanny Hult, ordförande i Högvalla A.-B:s styrelse och Finlands Marthaförbund, Högvalla seminariums grundläggare fröken Fanny Sundström, professor G. von Wendt, ävensom ett antal representanter för skolor i samma bransch och f. d. elever vid Högvalla m. fl.

Efter morgontågets ankomst till Hindhår samlades festdeltagarna i seminariet. Invigningstalet hölls av biskop Max von Bonsdorff som till grundtanke i sitt tal lagt hemmets betydelse. Gästerna hälsades välkomna av seminariets förståndarinna fröken Elsa von Bonsdorff, som även redogjorde för seminariets öden och ledningens närmaste framtidsplaner, bl. a. om nödvändiga tillbyggnader. Därefter besågos seminariets nya lokaler i det ståtliga gamla hersätet. Tyvärr var dagen regnig vilket gjorde att man mera än annars varit fallet var tvungen att hålla sig inomhus. Men bristen på solljus och värme ersattes med elektrisk belysning och bränsor och man hade det nog så väl ställt, trots ruskvädet.

Middag bjöds och eleverna sjöng, lyckönskningar framfördes till seminariet och dess ledning med

anledningen av överflyttningen till Boe från de vid festen representerade myndigheterna, korporationer och skolor. En hälsning från Borgå folkhögskola framfördes av fröken Ida Strömborg. Till festen anlända telegram och skriftliga hälsningar upplästes.

Fröken-pojken.

Han var spinkig och smal och vek i knäna, som pojkar kunna vara i övergångsåldern. Han hade kommit ned till den stora internat-skolan mitt under skolåret och hade mottagits med likgiltighet av oss, hans kamrater, som icke voro synnerligen glada att nödgas acceptera en ny kamrat, som plötsligt kommit neddimpande bland oss. Jag kan ännu se honom framför mig, blek och smal i den blå skoluniformen med de blanka knapparna, och jag kan se honom bli uppställd på den stora skoltrappan och kommenderas att sjunga för en flock pojkar, som icke kände till medlidande när det gällde att retas med en kamrat, som hade ett blödigare sinne än de själva. Han måste genomgå en lyktpåleturs fasor, han lärde känna grästuren och vattenturen mer än han hade lust till, och han lärde sig efterhand vad en nöt är, när det är pojkar som ha hand om den, vad sylar äro och hur de användas och vad pojkar mena med byxvatten. . . .

Han uthärdade alltsammans utan att knota. Det var som om det icke var detta som smärtade honom mest.

Så kommer jag ihåg en dag i slutet av november. Det var under den längre rasten; vi stodo några stycken tillsammans nere på gräsplanen, som låg mellan skolbyggnaden och sjön. Litet avsides stod han för sig själv och såg ut över sjön. En av oss trädde ut ur klungan och ropade över till honom:

— Är det sant att din mor heter fröken Bay?

Ett slag i ansiktet kunde icke ha drabbat hårdare. Han både bleknade och rodnade på en gång, och vi skrattade. Skrattade obarmhärtigt ju mera ont vi sågo att det gjorde.

— Fröken-pojke! Fröken-pojke! Ljudet från klungan, och varje rop var ett slag som träffade.

Plötsligt för han in på oss och slog löst i blindo, som ville han

träffa oss allesamman, men den, som först hade ropat, grep, honom i armarna och höll honom fast.

— Fröken-pojke! Fröken-pojke! ropade vi och dansade kring honom.

Så hände sig plötsligt att den pojke som höll honom rycktes bort, och en liten satt bondson, som vi kallade Bitte Böv, ropade i raseri till oss:

— Håll mun, hör ni! Att ni inte skäms, era lunsar!

Vi tystnade ögonblickligen . . . det var som om det först nu gick upp för oss huru ont vi gjort en kamrat. Men från den dagen hette han aldrig annat än fröken-pojken, även om det endast var få av oss som visste varför. —

Nu är fröken-pojken död. Han föll år 1917 vid västfronten, men skola vi en gång resa en sten över dem av våra kamrater, som föllo som frivilliga, då skall hans namn stå överst.

Ebbe Nielsen.

Från väckelsetiderna i Svensk-estland.

Ur "Estlandssvenskarnas historia."

Under väckelsetiderna, som voro starkast ett stycke fram på 1870-talet, började snart nog en del av de nyomvända avsöndra sig från kyrkan och bilda egna församlingar. Somliga blevo baptister, isynnerhet på Ormsö, andra anslöto sig till den frikyrkliga rörelsen. Prästerna ville skjuta skulden för denna söndring på Fosterlands-Stiftelsens predikanter, särskilt riktades förebräelser mot Österblom på Ormsö. Nu funno de ryska poperna tiden mogen för att gripa in och fiska i grumligt vatten. Österblom måste lämna Ormsö efter en trettonårig verksamhet, som avsatt djupa spår i öfolkets livsåskådning och bibringat det hyvning inom hemmet och ute. Alla de svenska predikarna voro snart borta, men den religiösa verksamheten i svenskbygden fortsatte.

I moraliskt hänseende hade Fosterlands-Stiftelsens predikanter verksamhet stor betydelse för det svenska folket i Estland. Krogarna, som höllos i alla socknar, blevo snart stängda och på några ställen förvandlade till gudstjänstlokaler, stölder voro icke så

Nästa nummer av Kustbon utgives efter två veckor.

vanliga förut men blevo numera mycket sällsynta, begreppen hederlighet och ärlighet i handel ochandel skärptes och en allmän strävan att göra hemmen snyggare och ljusare förmärktes överallt. Men emot urgamla svenska seder och bruk i helg och söcken voro ledarna mången gång alltför hårda och ensidiga. De fördömde dem som syndiga och uppmanade sina anhängare att bortlägga dem, även om de icke förrådde någon vidskepelse.

Runö förblev på grund av sitt avskilda läge oberört av dessa nya tidsströmningar, som gingo fram i svenskbygderna på de andra öarna och på fastlandet.

De ryska popernas propagandä hade någon nämnvärd framgång endast på Ormsö, där omkring 500 personer övergingo till den grekisk-katolska kyrkan, huvudsakligen för att få skydd gentemot godsägarnas övergrepp. Men när ryska regeringen år 1905 medgav religionsfrihet även för sådana, som från annan trosbekännelse övergått till ortodoxa kyrkan, återgingo på Ormsö de flesta till den lutherska kyrkan.

De sista åren av den ryska tiden tyngde det stora världskriget tungt även på det svenska folket i Estland. Många av dess söner kallades bort för att strida mot tyskarna och österrikarna, somliga stupade på valplatsen, andra råkade i fångenskap, men de flesta återkommo hem efter flera års fältliv i fjärran trakter. Utefter kusterna i svenskbygden uppförde ryssarna fästningsverk till försvar mot fienden. Nargö blev redan före kriget utsett till försvarspunkt för Reval, och då regeringen började anlägga fästningsverk här, måste folket lämna sin ö. Somliga Nargöbor flyttade över till Sverige, där de slog sig ner i Stockholm och vid Öregrund, andra foro till Finland och en del sökte sig sig tak över huvudet på Estlands fastland. Och till denna svensö förlades nu rysk militär. På Lilla Rågö bjorde ryssarna våren 1917 bygga batterier, och massor av ryska soldater och arbetare anlände till ön.

Tyska aeroplan och avdelningar av flottan anfölo redan under krigets första dagar 1914 staden Baltischport på fastlandet mitt emot Lilla Rågö. Ryssarna stulo får från Rågöborna och togo bort den växande potatisen på åkrarna samt gjorde en mängd intrång hos folket. I Derhamn, Rikullvelde, anlade ryssarna försvarsverk och militär förlades i Spithamn och Roslep samt i andra byar. Även inom Nuckö kommun byggdes försvarsverk, där militär stationerades. Likadant var det på Ormsö, där stora massor av militär en tid uppehöll sig. På några ställen uppfördes även radiostationer. Liksom på Lilla Rågö stulo ryssarna även på andra ställen, ehuru de för övrigt uppförde sig vänligt gent emot den svenska befolkningen. Men godsägarna råkade illa ut, särskilt när revolutionen utbrutit och soldaterna togo all makt i sina händer.

Cott om björn och varg.

I Estlands skogar ha i år björnar och vargar uppträtt i betydande antal. I synnerhet i södra och östra Estland ha de under hösten svårt härjat bland boskapen. Mångenstädes ha jaktpartier anordnats för vilddjurens utrotande. Vargar ha till och med visat sig nära Reval, de ha bl. a. ett par tiotal km. från staden dödat åtta får. Revals jaktklubb skall föranstalta en stor vargjakt. Enligt meddelande från estländska forststyrelsen finnas f. n. i Estland 50—60 björnar och ännu flere vargar. De ha inkommit i landet från Ryssland.

Svåra lönestrider motses i Tyskland.

Aktionen redan igångsatt på många håll.

Överallt i Tyskland ha arbetarna och övriga löntagare börjat en aktion för höjande av lönenivån. Sålunda strejkas sedan flera vecor tillbaka inom den omfattande sidenindustrin. Fr. o. m. den 12 sept. inträder arbetsinställelse i metallindustrin i Solingen. Inom den sachsiska textilindustrin äro tarifferna uppsagda och inom Berlins metallindustri hota svåra strider, vilkas mål är att få slut på det tarifflösa tillstånd som f. n. råder. Slutligen kräva de vid riksbanor-

na och vid riksposten anställda arbetarne löneförhöjning utöver vad som hittills tillerkänts dem i våras. Man befarar därför att hösten skall ingå i de svåra lönestridernas tecken, synnerligast som mycket tyder på att även andra grupper av arbetare komma att röra på sig för förbättrandet av den i allmänhet ganska låga lönenivån. Som drivande kraft för denna lönekamp är i första rummet att räkna den nu inträffade stegringen i livsmedalsprisen samt höjandet av de statligt reglerade hyrorna till 20 procent utöver förkrigshyror. Slutligen är höjandet av en del statligt och kommunalt anställdas löner en orsak till att andra anställda vilja se sina lönevillkor förbättrade. Sålunda ha vederbörande i Berlin, där som bekant socialisterna sitta i högsälet fattat ett beslut de kommunalt anställdas lönefråga, vilket skulle betyda en löneförhöjning av omkring 30 procent.

Svar på "svar".

Ärade hr Johan Berggren, Hapsal! Jag är ytterst angenämt berörd av Edert "svar" av d. 31 aug. Kustbon Nr. 28! — Just precis det skulle fram: Inga gymnastikdräkter, inga gymnastiksalar, inget intresse och ingen håg hos föräldrar och lärare för gymnastiken. Det påsår ni, hr Berggren, utan att det minsta behöva vara "viktig". Gymnastikens stora betydelse hos de växande unga bestrider Ni icke. — Således en viktig sak glömd och gömd —. Männe det bör bli som det varit och är? — Nej, säger hr Berggren själv, ty här lurar tuberkulosen och annat vådligt. Inom parentes sagt, ett annat ypperligt sätt till tuberkulosens bekämpande: Alla sittplatser i klassrummet förses med automatiska lås. Vid lektionens slut trycker läraren på en knapp vid katedern och alla "ungarna" sitta som fastnaglade vid bänkarna, och intet dammkorn blir upprört under mellantiderna. Härigenom kan även sopning, damning och skurning undvaras fast året runt. Lämnar dock i mitt brev, såväl som här hr Berggren fritt val att gymnastisera hur och var som helst. Känner man nu av ren instinkt, att det är kallt ute och tuberkulos i klassrummen, så kanske man även söker och finner utväg att få gymnastiksalar.

Herr Berggren, som med all säkerhet tycks ha "monopol" på pedagogiska spörsmål, känner dock ej till de skäl, som kommit hembygdsläran att underskattas av läraredagen. Skulle så gärna vilja veta detta. Även skulle det intressera mig att få veta, hur många gånger om året hr Berggren, som är så rädd för smitta, företar desinfektion i klassrummen. Tror, att alla övriga lärare, som försummat den saken, komma att göra efter.

Om mig själv vill jag meddela, att även jag flera år med viss framgång undervisat samt även efteråt tid efter annan befattat mig med pedagogiska spörsmål. Följaktligen har jag ingenting emot, om Ni vill ha godheten att utnämna mig till bildningsminister. Men för all del, om hr Berggren tror sig själv ha bättre resurser, så avstår jag.

D. 15. IX. 1927.

Rudolf Timmermann.

Estlands seminarier skola omorganiseraras.

Bildningsministern, J. Lattik, och direktorn för skolöverstyrelsen Ollik ha rest till Tyskland för att studera därvarande lärarutbildningens stater. I Tyskland finns det inga folkskolseminarier mer, det sista stängdes för ett par år sedan. Lärarne utbildas vid s. k. pedagogiska institut, en tvåårs övrbyggnad på studentexamen. Likadana pedagogiska institut är det meningen att inrätta även här i Estland. Förntom studieresan i Tyskland kommer ministern möjligen även att sända någon till Sverige för studier av därvarande seminarier med sina studentklasser.

Folkförbundets råd.

Rådet skall sammanträda "när omständigheterna sådant påkalla, dock minst fyra gånger om året". Likasom församlingen är rådet behörigt "att till behandling upptaga varje fråga, som faller inom förbundets verksamhetsområde eller som berör världsfreden." Också i rådet har varje medlem, oberoende av den representerade statens storlek, en röst. Besluten skola fattas enhälligt, vari ogen sägligt ligger en viss garanti mot stormaktsförtryck. Skillnaden mellan församlingen och rådets befo-

genheter är icke någonstädes klart formulerad. Man har icke heller ansett detta nödvändigt, utan har åtnöjt sig med förbundsaktens allmänna stadgande att Folkförbundets verksamhet utövas genom dessa två organ. Utvecklingen har emellertid lett därhän, att rådet allt mer och mer fått visa styrelsefunktioner. Men varken rådet eller församlingen kan inlägga veto mot den andra partens beslut. En fråga, som avgjorts i den ena representationen, behöver ej föreläggas den andra.

Man har uppställt frågan om vem som skall representera Finland i rådet.

I regeln ha de stater, som äro medlemmar av rådet, representerats av sina respektive utrikesministrar åtminstone under någon del av sessionstiden.

Det är sannolikt att Finland kommer att följa exemplet och sålunda i regeln representeras vid rådsmötena av utrikesminister Voionmann. I händelse av förfall för honom vore Finlands sändebud i Bern den, som närmast skulle komma i fråga.

Prof. K. J. Ståhlberg håller föredrag i Oslo.

Professor K. J. Ståhlberg höll i Nobelinstitutet sitt första föredrag om parlamentarismen i Finlands statsförfattning. I den talrika och representativa församlingen märktes finländska och amerikanska ministrarna samt flera framträdande jurister.

Chamberlain mysslynt över sitt nederlag, men låter blidka sig.

Folkförbundsrådet har godkänt rekommendationerna i Chamberlains rapport rörande de ungerska optanterna, med undantag av det avsnitt, som handlar om gottgörelserna. Ungern och Rumänien uppmanas att definitivt avge svar på dessa rekommendationer före rådets nästa session, som äger rum i december. Chamberlain, som anåhlit om befrielse från uppdraget som rapportör på grund av att rådet icke omfattat alla hans förslag, har på uppmaning av sina kolleger återtagit ansökan.

Japan inför ett förbehåll i det polska förslaget.

Vid behandlingen av det polska förslaget i nedrustningskommissionen,

vilket enhälligt godkändes, gjorde Japans representant ett förbehåll att bestämmelserna endast skulle gälla krig, som uppstode mellan stater, tillhörande Folkförbundet.

Kommissionen har till en underkommission i och för dryftning remitterat Paul-Boncours förslag att kommissionen för förberedande av en avväpningskonferens måtte få i uppdrag att ordna säkerheten på ett bestående sätt.

Stresemann vill gå en medelväg.

Stresemann föreslog, att första delen av de juridiska experternas utlåtande jämte rådets förslag skulle tagas till utgångspunkt för ett försök att medla mellan parterna, och att man i händelse detta misslyckades skulle inhämta ständiga mellanfolkliga domstolens utlåtande om dessa principer, nämligen att Trianonfreden icke förbjuder en agrarreforms utsträckande till att omfatta expropriation av ungerska optanters egendom; att varken en sådan lags bokstav eller tillämpning får skapa någon olikhet i rättigheter mellan ungrare och rumäner samt att vad som i artikel 250 i Trianonfreden säges om expropriation och likvidation endast avser åtgärder, som vidtagas mot ungerska medborgare inom de områden, som tillerkänts dem i deras egenskap av ungerska medborgare. Därtill kräver utlåtandet, att Rumänien ånyo skulle utnämna en medlem i den ungersk-rumänska skiljedomstolen.

I motsats till detta förhandlingsprojekt insisterade Chamberlain på att rådet borde fatta ett enhälligt beslut av samma innebörd som den första punkten i de juridiska experternas utlåtande, nämligen, att den första punkten i Trianonfreden mellan Ungern och de allierade icke med sitt förbud för expropriation av ungerska optanters jordegendom i de av Rumänien erövrade områden utgör ett hinder för att den rumänska jordreformen tillämpas även mot ungerska optanter.

Belgiens uteslutande är till men för Locarnotanken. Vander-velde återvände på söndagen till Brüssel, där han i en intervju framhållit, att Belgiens nederlag vid rådsvälen var en högst pinsam omständighet, när Belgiens rep-

resentation i rådet var synnerligen önskvärd för Locarnoavtalets realiserande. Belgiens uteslutande från rådet kan endast vara till men för arbetet.

Ungersk-rumänska konflikten temporärt bilagd. Den ungersk-rumänska konflikten har i dag av folkförbundsrådet efter långa och upprörda debatter temporärt bilagts på det sätt, att kommissionens teser rekommenderats de stridande parterna till antagande, varvid dem lämnats tid till sessionen i december för att överväga saken.

Enär det kan förutses att parterna inte lyckas komma överens inom den utsatta fristen och konflikten därpå kommer att underställas Haagdomstolens prövning, innebär rådets beslut en för Ungern gynnsam lösning, som åstadkommit genom förtroliga meddelanden från Finlands, Tysklands, Canadas och Hollands sida att de rösta för sakens ajournering.

Det häftiga bekämpandet inom rådet av kommissionens, av Chamberlain utarbetade utlåtande samt den långvariga och frimodiga diskussionen bevisa att efter Tysklands inträde i Folkförbundet samt Finlands och Canadas inval i rådet här numera råder en väsentligen objektivare anda än tillföre.

Lord Robert Cecil har avslöjat den engelska regeringen. Cecil har suttit som medlem i ministären, Baldwin, ehuru han i själ och hjärta ej delat dess allmänna åskådningar, men han har trots sig kunna uträtta något för fredens sak och Nationernas förbund, som han är varmt tillgiven och vill se utvecklad i Wilsons anda.

Nu har Cecil i en uppseendeväckande skrivelse sagt regeringen farväl och direkt anklagat kabinettet och dess utrikesminister, Chamberlain, för att han omintetgiort nedrustningssträvandena i Genève. Cecil var själv ombud för England, och ordena för den engelska regeringen gjorde det omöjligt att nå enighet om att ta något steg på avrustningens väg.

Läget i Kina har undergått lika hastig som märklig förändring. General Chiang Kai-shek upphävde sig till diktator i Nanking och blev herre över mel-lersta Kina. Han höll på att

utsträcka sitt välde ända därhän, att han t. o. m. hotade Peking.

Chang Tso-lin gjorde sig inför detta till diktator. Samtidigt grepo hans arméer segerrikt till offensiven. Ching Kai-shek blev med anledning härav nödgad att avgå.

Det anses, att Japan givit Chang Tso-lin det stöd han behövde för att kunna få makten över en rival. Japan fruktade att bli indraget i nationalistväldets intressesfär.

Chiang Kai-shek, som for hårt fram med kommunisterna, var djupt hatad av dem. De jubla också nu. Men Chang Tso-lin är dem ännu mindre blid. Deras misslyckande i Kina är ohjälpligt.

England anses ha särskilt intresserat sig för nordarmen och Chang Tso-lin. Men också han vill ett självständigt Kina, ehuru han vill ernå det genom diktatur med Peking såsom enhetspunkt. Främlingsväldet sjunger där på sista versen. Utlänningarna komma efterhand att förlora sinna stora företrädesrättigheter och bli behandlade som främmande undersåtar i andra länder: lyda landets lagar och vara skatte- och tullpliktiga till detsamma. Särskilt engelsmännen äro också beredda därpå, huru de vilja avvakta den tid, då hela Kina får en erkänd regering, som man kan förhandla med. Få se om det blir Chang Tso-lin!

St. Mikaelsskyrkan.

Lörd. d. 24 kl. 6 e. m.
Skriftermål med nattvardsgång.

15. söndag eft. Tref. kl.
11 f. m. Högmässa.

Sönd. 2 okt. ingen gudstj. i staden; pastor tjänstgör i Riga.

Penningkurser

Revals börs, 21 september 1927

1 dollar	—	372	375
1 pund	—	1.805	1.820
100 rentmark	—	8.850	8.975
100 Fmk.	—	937	947
100 sv. kr.	—	9.975	10.075
100 dan. kr.	—	9.925	10.025
100 nor. kr.	—	8.600	8.900
100 latt.	—	7.150	7.250

Offentlig dragning

i

Svenska Odlingens Vänners

penninglotteri

försiggår den 25 sept. kl. 1 e. m.

i Sjömanshemmet,

Nya Hamngatan 11,

Reval.

S. O. V:s styrelse och Kustbons redaktion

anhålla om insändande av obetalda avgifter för 1927.

Val av lärare

till Roslep skolas nyöppnade V klass försiggå i Rickholtz kommunalhus tisdagen den 27 sept. kl. 10 f. m.

Första inhemska Försäkrings-Aktiebolaget EESTI LLOID

Reval, Långgatan (Pikk) 11. Tel. 6-24 & 17-03

LIVFÖRSÄKRING
BRANDFÖRSÄKRING
TRANSPORTFÖRSÄKRING
OLYCKSFALLFÖRSÄKRING

De av bolaget hittills utbetalade skadesummorna belöpa sig till över

EMK. 80.000.000.—

Ett bevis på till vilken oskattbar nytta försäkring är, därför

**Försäkra Edert liv och Eder
egendom medan tid är!**

**Aktiebolaget
GESTRIKLANDS YLLEFABRIK JÄRBO.**

Sporttyger, melerade Filtar,
Vadmal och Korderoj.

Goda kvalitéter och billiga priser.

HABO ULLSPINNERI, HABO

tillverkar Svenskullgarner, Vadmal, Sporttyger, Klädningstyger, Filtar och Schalar m. m., som erhållas antingen mot byte av ull eller i direkt köp. Lämna Edra beställningar till något av våra ombud eller insänd direkt till fabriken. Prover erhållas gratis mot porto

AXEL HELLGREN'S

SKRÄDDERI

SIGTUNAGATAN 11, STOCKHOLM
REKOMMENDERAS

TEL. VASA 4416.

VASA 469.

ELNA MÄRTENSSONS

KONDITIONER OCH KAFE
Hamngatan, Ystad, Tel. 460
REKOMMENDERAS

Servering under sommarmånaderna i villan Skogs
hyddan i landshagen Tel. 477

ESLÖV

Mina handgjorda skodon
stämplade

SANTESSON

tillfredsställa h ö g s t a möjliga anspråk.

Automaten

FRANSKA KÖKET

Hörngatan 26, Stockholm Tel. S. 4635.
REKOMMENDERAS!

HANSA

STOCKHOLM

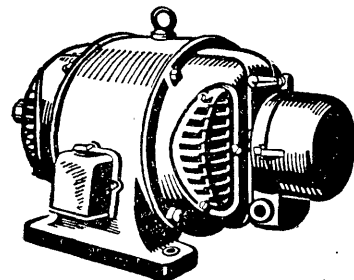
Eget kapital

Kr. 6.000.000

FÖRSÄKRINGSRÖRELSE

Avdelningskontor i REVAL:

S. Karja tän. 9.

ASEA-MOTORER

TRANSFORMATORER OCH
APPARATER FÖRSÄLJAS

av
El. Büro LINKE & MARTINSON
Kinga tän. 10, Reval.

STADSHOTELLET

≡ LINDESBERG ≡
REKOMMENDERAS

E. LINDELL

Saluhallen
UPPSALA

Tel. 3577 Tel. 3577
REKOMMENDERAR sina
prima kött-, fläsk- & charkuterivaror i parti och
minut.

RYLANDER & RUDOLPHS

FABRIKS A.-B.

Henriksdal, Sverige

Tel.-adr. „Rudolphs“. Rt. 440 & 14440
Tillverka telefonkol och dynamoborstar, lämp-
liga för alla i marknaden förekommande
apparater och maskiner. — Begär offert!

Jönköpings stads och läns sparbank.

Stiftad 1831.

Huvudkontor i JÖNKÖPING. Avdelningskontor
i Jönköping, Huskvarna, Norrahammar, Små-
lands Taberg.

Apoteket MÅRDEN

SURBRUNNSGATAN 28
Stockholm

RESERVERAD ANNONSPLATS

KÖP SYDSVENSKA PETROLEUMS A.-B:s

BENSIN

Motor- och Belysningsolja

Tel. Malmö 11-53, 46-60

A.-B. KRONANS MINERALVATTENFABRIK

UPPSALA tillverkningar rekommenderar sina av: Sockerdricka, Lemonader, Pommis, Vichyvatten, även på sifoner, Sodavatten, Appollinaris.

Specialité: Enbärdricka — Ice-cream.**LEJONSKOR**

garanterar ett förstklassigt fabrikat med största slitstyrke. Tillverkas av

Knisslinge Skofabriks A/B Vanås.

BESÖK SKÖFDE

Dam-, Herr- & Barntyger

Största sortering

Billigaste priser

FRITZDORFS

KLÄDESHANDEL

St. Nygatan 40-42, STOCKHOLM

SHELL**BENSIN OCH SMÖRJOLJOR**

använder varje ekonomisk motorman
SVENSK-ENGELSKA MINERALOLJE A.-B.

BILJETTER med tåg och båtar i hela världen.
SOVPLÅTSBILJETTER

Hjälp och råd vid PASSVISERINGAR RESGODS-
FÖRSÄKRINGAR MYNTVÄXLING

A.-B. Nordisk Resebureau

Göteborg — Stockholm — Malmö

MILITAR EKIPERINGS A.-B. (MEA)

Hamngatan 3A

STOCKHOLM

Norrmalmstorg

Rekommenderar sina förstklassiga färdiga HERRKLÄDER, HERR- & DAMSKRÄDDERI.
Uniforms- och Sportartiklar för segling, ritt, automobilsport etc. etc.

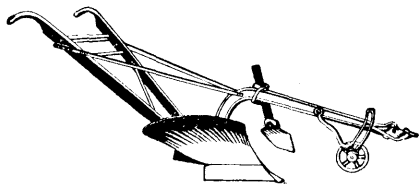
SKANDINAVISKA KREDITAKTIEBOLAGET

GÖTEBORG STOCKHOLM MALMÖ

Ävdelningskontor över hela landet

Egna fonder Kr. 182,000,000

Telegrafadress: Kreditbolaget

Svenskar i Baltikum köp vid behov
LANTBRUKS-RESDKAP

från

NORRAHAMMARS BRUK

Norrahammar Sverige.

Representanter: A.-G. OSTA, Reval,

Ökonomische Gesellschaft Lettischer Landwirte, Riga.

Betald annonsplats**DRICK VÅR LÅGPASTEURISERADE MJÖLK**

hållbar, gräddsätter som rå mjölk, har ingen kokt smak, är absolut fri från sjukdoms-
strande bakterier och har ej undergått någon
som helst kemisk förändring

Malmö Mjölkksterilisering A.-B.

Telefoner: Kontoret 437, Mejeriet 533

STADSHOTELLET i**NORA**

rekommenderaras.
Ljusa, trevliga rum för turister.

KONDITORI BAGERI

SKEPPAREGATAN 29 — TELEFON 709-76

STOCKHOLM

Rekommenderar sin specialtillverkning av: Gott
Kaffebröd, Wienerbröd, Bakelser och Tårter
Högaktningsfullt

ESTER DOMINICUS**De Förenade Spetsfabrikernas Försäljningsloka**

Tel. 771-08 Grevturegatan 13

(Hörn-butiken) NORR 19203

Specialaffär för Spetsar och Broderier. — Rikt ur-
val av Vadstenaspetsar. Motiv och Krugar. Be-
ställningar å linneutstyrlar. Order till landsorten
expedieras omgående.

CARL FREDRIKS BIERSTUGA

Hantverkaregatan 17.

NORRKÖPING

REKOMMENDERAS

Bland rostat kaffe intager

SVEABLÄNDNING

främsta plasten. Partiförsäljare:

ENGWALL HELLBERG Aktiebolag, Gefle.

NORRKÖPINGSPOTEKARENS MINERALVATTEN-AKTIEBOLAG

Grundat 1874

Sveriges äldsta Mineralvattenfabrik

Kontor o. Fabrik: Repslagareg. 31,

NORRKÖPING

STORA HOTELET, Linköping.

Innehavre: Fru JENNY KLINGBOM.
Post-, telegram- & telefonadress: Stora Hotellet.
Linköping Intern. hotellcode. 38 rum med 50
bäddar. PRISER: Enkelrum från 5.— kr. Dubbel
rum fr. 10.— kr. Lunch fr. 2:50 kr. Middag fr.
3.— kr. Súpé fr. 3.— kr. Sprit — Vin — Öl.

A.-B. BJÖRKLUNDS

Närligeodlingar i Hammar, KRISTIANSTAD

Landets största specialodling i sitt slag:

NEJLIKORi alla variationer erhållas hos varje blomster-
handlare i riket**Den Gyllene Freden**

Vid Järntorget, Stockholm

Riks 80 29.

BORÅS VÄVERIAKTIEBOLAG BORÅS

Alla slags bomullsvävnader

MÉRITSVENSK TILLVERKNING
PRISBILLIG, DRIFTSÄKER**BÅT MOTOR****med fotogendrift**

Levereras med blåsamps-

eller magnetändning

AKTIEBOLAGET

FREDR. WAGNER

STOCKHOLM

VASAG. 48.

Svedala

Tegelmaskiner,
Grävmaskiner,
Stenkrossar,
Vägbyggnadsmaskiner,
Betonblandare,
Torvmaskiner,
Bränslekrossar för torv, koks
och kol,
Pulveriseringsmaskiner,
Vindsiktar,
Torktrumlor,
Brikettpressar,
Transportapparater,
Rullager, Rallvagnshjul,
Skottkärrehjul,
Kokillgods,
Stigjutgods

Aktiebolaget

Åbjörn Anderson

Post- & Telegrafad.

Rikstelefon:

SVEDALA, GIJTERJET. 52, 76, 203, 4, 608 183.

REPRESENTANT CARL JÖNSSON

Postkast 38

Telef. 1536

REVAL